

ולמה לא בטלפון

הארץ 23.7.95

תצלום: יואכ לטר

ערב החתימה על הסכם
הביניים בין ישראל
לרשות הפלשתינית
עדיין קשה מאוד לאתר
עציר במתקני צה"ל -
למרות הנהלים שקבע
הצבא ולמרות פסיקת
בג"ץ לפני שש שנים

מאת אורי ניר

לא מדובר בסטייה (מה
נוהל) במקרים מסוימים,
אלא בכישלון מחלט,
בכל המקרים, לקיים את החובה של
מתן הודעה ללא שיהיה, כתב לפני
כתורש ערד אליהו אברם, היועץ
המשפטי של האגודה לזכויות האזרח,
במכתב לסא"ל שאול גורדון, סגן היר
עץ המשפטי של מפקד כוחות צה"ל
באזור י"ש. ערד אברם התלונן על אי
קיום הנהלים הנוגעים לזכויות העציר
רים בשטחים, שעוגנו בפסק דין שנתן
בג"ץ ב-89. בנהלים שגיבש צה"ל
לפני שש שנים הוא התחייב למסוד
למשפחות עצירים פלשתינאים הדר
עות על מעצרים. אך באגודה נוכחו
שהצבא אינו מסוגל לעמוד בהבטחת.
ענה מאיימת האגודה לתבוע את
צה"ל על ביזיון בית המשפט.
"דרישתנו היא לשנות את הנה
לים... בהעדר מענה ענייני וספציפי
לליקויים המערכתיים המפורשים לה
ל, נאלץ לפנות לערכאות", כתב
אברם.

לפני שש שנים הביא לחנה של האגודה לשינוי מצב מתמשך של הפירור ומכירת העצירים. זו הממשל צבאי (מ-67), שעניינו מסירת הודעות למשפחת העציר ללא שיתוף ומסירת הודעה מהעציר לעורך דין, לא קיים אף פעם כלשונו. אך כיוון שמצב זכריות העצירים בשטחים והחבר מאד לאתר פרוץ האינתיפאדה הגישה את גדה עתידה לבג"ץ בקיץ '89, ובה דרשה להודיע לבני משפחתיהם של עצירים מהגדה על מקום מעצרים מיים לפני מועד הדין בעתידה הודיע מפקד כוחות צה"ל בירוש על נהלים חדשים ברוב מסירת הודעה למשפחת העצירים. הגדה החדש, שהוצג על ידי פרקליטות המדינה בתשובתה לעתירה, כלל ריחוק יומי ממתקני הכליאה למרכז שליטה פיקודי (אחד בפיקוד המרכז ואחד בפיקוד הדרום) וריחוק לנפת השונת של המינהל הארצי תלכית רשימות יומיות של שמות העצירים ומקומות הימצאם בכל אתר מבנייני המינהל, מתן גדר וריחוק לעצירים, שיעברו מדי יום

לפני שש שנים הביא לחנה של האגודה לשינוי מצב מתמשך של הפירור ומכירת העצירים. זו הממשל צבאי (מ-67), שעניינו מסירת הודעות למשפחת העציר ללא שיתוף ומסירת הודעה מהעציר לעורך דין, לא קיים אף פעם כלשונו. אך כיוון שמצב זכריות העצירים בשטחים והחבר מאד לאתר פרוץ האינתיפאדה הגישה את גדה עתידה לבג"ץ בקיץ '89, ובה דרשה להודיע לבני משפחתיהם של עצירים מהגדה על מקום מעצרים מיים לפני מועד הדין בעתידה הודיע מפקד כוחות צה"ל בירוש על נהלים חדשים ברוב מסירת הודעה למשפחת העצירים. הגדה החדש, שהוצג על ידי פרקליטות המדינה בתשובתה לעתירה, כלל ריחוק יומי ממתקני הכליאה למרכז שליטה פיקודי (אחד בפיקוד המרכז ואחד בפיקוד הדרום) וריחוק לנפת השונת של המינהל הארצי תלכית רשימות יומיות של שמות העצירים ומקומות הימצאם בכל אתר מבנייני המינהל, מתן גדר וריחוק לעצירים, שיעברו מדי יום

מקצור בשטחים בנהלים שגיבשו צה"ל לפני שש שנים הוא התחייב למסור למשפחות עצירים פלשתינאים הודעות על מעצרים (משל"ט) ויכול לרלוות ממנו נתונים על מקום הימצאם של עצירים. מנהלת המוקד, דליה קירשטיין, אומרת שברצון היתה מותרת על הבלעדיות הזאת. בחצי השנה הראשונה של 1995, בגלל העלייה בשעור המעצרים, הפך איתור העצירים לעיסוק העיקרי של אנשי המוקד. בין ינואר ליולי קיבל המוקד 1,017 בקשות לאיתור עצירים - 67% מכלל התלונות שהתקבלו בו. עופר קסטורכטיץ, איש המוקד מספר על מתכונת הניסוי והסעיה המאפיינת את שיטת האיתור של המוקד: "אנחנו עובדים עם שלוש מערכות צה"ל, שירות בתי הסוהר, והמ"ט הכללי של המשטרה". עצורים יכולים להימצא במתקני כליאה של כל אתר מהשירות האלה. כאשר בני משפחה מהגדה פונים למוקד בבקשה לאתר קרוב שלהם שנעצר, התקשר איש המוקד לכל אתר מהמקורות ומ

ברד אם השם נכלל ברשימתו. זהו בה פעמים קורה שכל המערכות מוסרות שהאיש אינו נמצא אצלן. בדרך כלל אנחנו מוצאים אותו אתר כך במ"ת תקן כליאה של צה"ל". אנשי המוקד מדגישים כי במגעיהם עם המשטרה ועם שירות בתי הסוהר כמעט שאין הם נתקלים בבעיות. "הבעיה נעוצה במרכז השליטה של צה"ל", אומר קסטורכטיץ, והיא אינה מתמצית בכך שבמקרים רבים מחשבי המשל"ט אינם מעודכנים. נמצא כי מימושו של כל אתר מסעיפי הגדה לקרי. עו"ד אברהם מתאר במכתבו מקרה המגלם בתוכו את מרבית הליקויים. עזאם שוחיבי מאזור חברון נעצר בידי חיילי צה"ל בביתו ב-7 ביוני השנה. איש שב"כ התלווה לחיילים. למשפחה לא נמסרה הודעה על מעצרו. שמו לא נמצא ברשימות העצורים לא ביום מעצרו, לא למחרת ולא בשבעה הי

מים שלאחר המעצר. שבע אתרי מעצרו, בצר להם, פנו בני משפחתו למר קר להגנת הפרט. עובד המוקד ניסה לקבל ריחוק מן המשל"ט, הממוקם במ"ת פיקוד המרכז בצפון ירושלים, אך משהצליח ליצור קשר כעבור שלוש שעות עם אתר העוברות שם, היא אברה לו כי היא אינה חייבת להשיב בו ביום - בניגוד לנהל שגובש בין מפקד המשל"ט למנהלת המוקד. רק למחרת אתרי הצהרניים קיבל המוקד הודעה על מקום מעצרו של האיש. היה זה היום השמיני למעצר (המועד להארכת המעצר לפני שופט, ובגלל העיסוב בהודעה על מקום מעצרו נשללה למעשה מהעציר הזכות הבסיסית להיות מיוצג על ידי עורך דין בעת הבאתו לפני שופט. במדינת ישראל הדרך המקובלת להודיע לבן משפחה על מעצר של אזרחי ישראל היא הודעה טלפונית. רוב השופטים שישבו בהרכב שדן בע

תורה בשנת '89 המליצו לנקוט את השיטה הפשוטה הזאת. אמנם רק לוד לק קטן מתושבי הטחחים יש קו טלפון בביתם, אבל כמעט לכל משפחה מרחבת יש גישה לטלפון, וכמעט בכל כפר יש טלפון בבית המחוזתא. בכל זאת, לעצירים מהגדה אין מאפשרים לטלפון לבני משפחתם או לעורך דין בעת מעצרים. במסכת תשובה לעו"ד אברהם, שהתקבל כעבור שבע, כתב הממונה על התביעה באזור י"ש, סאל משה בכר, כי "כחונתנו להעלות את הבעיה במ"ת לוא תרפתה לפני גורמים רמי דרג בפיקוד המרכז". ובניתיים, במצב שנוצר, הדרך היעילה היחידה העומדת לפני משפחות העצירים לקבל מידע היא שירותי האיתור של המוקד להגנת הפרט. "נוצר מצב אבסורדי", אומר שנו, מתנער למעשה מתוכנו למסור את המידע ללא שיתוף.